



SKELLEFTEÅ TINGSRÄTT
Rotel 4

DOM
2014-10-17
meddelad i
Skellefteå

Mål nr: B 1059-13

PARTER (Antal tilltalade: 4)

Tilltalad

ROBEL Ghidey Embaye, 19950215-7150
Smältaregatan 5 A
932 32 Skelleftehamn
Medborgare i Eritrea

Offentlig försvarare:

Advokat Thomas Persson
Kanalgatan 46 B
931 30 Skellefteå

Åklagare

Extra åklagare Minna Lintunen
Åklagarmyndigheten
Åklagarkammaren i Umeå
Box 3003
903 02 Umeå

Målsägande

Sekretess I, se Partsbilaga sekretess
Sekretess

Målsägandebiträde:

Advokat Ann Bergström
Advokat Ann Bergström AB
Rådhusplanaden 5A
903 28 Umeå

DOMSLUT

Brott som den tilltalade döms för

1. Grov våldtäkt, 6 kap 1 § 2 st och 4 st brottsbalken
- 2013-09-29

Påföljd m.m.

1. Fängelse 3 månader
2. Skyddstillsyn
Särskild föreskrift: Robel Embaye ska genomgå Kriminalvårdens program ROS.

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 398 931 24 Skellefteå	Brännavägen 9	0910-72 56 50 E-post: skelleftea.tingsratt@dom.se www.skellefteatingsratt.dom.se	0910-77 80 86	måndag - fredag 08:00-16:00

Frivårdsenhet:

Frivården Umeå

Övervakare:

Förordnas av frivårdskontoret

Lagrum som åberopas

28 kap 3 § brottsbalken

29 kap 7 § 1 st brottsbalken

Beslut

Skadestånd

1. Robel Embaye ska solidariskt med Daniel Jafari, Goitom Muluberhan och Fredy Ortiz Camacho utge skadestånd till Sekretess I med 140 000 kr jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 29 september 2013 till dess betalning sker.

Sekretess

1. Sekretessen enligt 35 kap 12 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) för uppgifterna om målsägandens identitet ska bestå i målet.

Brottsofferfond

1. Den tilltalade åläggs att betala en avgift på 500 kr enligt lagen (1994:419) om brottsofferfond.

Ersättning

1. Thomas Persson tillerkänns ersättning av allmänna medel med 60 610 kr. Av beloppet avser 48 488 kr arbete och 12 122 kr mervärdesskatt.
 2. Ann Bergström tillerkänns ersättning av allmänna medel för arbete som målsägandebiträde med 44 660 kr. Av beloppet avser 35 728 kr arbete och 8 932 kr mervärdesskatt.
 3. Kostnaden för försvaret och målsägandebiträdet ska stanna på staten.
-



SKELLEFTEÅ TINGSRÄTT
Rotel 4

DOM
2014-10-17
meddelad i
Skellefteå

Mål nr: B 1059-13

Tiltalad

DANIEL Hossein Jafari, 19950520-1914
Södra Hamngatan 28 L Lgh 1101
932 33 Skelleftehamn
Medborgare i Afghanistan

Offentlig försvarare:

Advokat Göran Landmark
Advokatfirman Lars Landmark AB
Hörnellgatan 2
931 30 Skellefteå

Åklagare

Extra åklagare Minna Lintunen
Åklagarmyndigheten
Åklagarkammaren i Umeå
Box 3003
903 02 Umeå

Målsägande

Sekretess I, se Partsbilaga sekretess
Sekretess

Målsägandebiträde:

Advokat Ann Bergström
Advokat Ann Bergström AB
Rådhusplanaden 5A
903 28 Umeå

DOMSLUT

Brott som den tiltalade döms för

1. Försök till grov våldtäkt, 6 kap 1 § 2 st och 4 st och 15 § 1 st samt 23 kap 1 § brottsbalken
- 2013-09-29

Påföljd m.m.

1. Fängelse 3 månader
2. Skyddstillsyn
Särskild föreskrift: Daniel Jafari ska genomgå Kriminalvårdens program ROS.

Frivårdsenhet:

Frivården Umeå

Övervakare:

Förordnas av frivårdskontoret

Lagrum som åberopas

28 kap 3 § brottsbalken

29 kap 7 § 1 st brottsbalken

Beslut

Utvisning

1. Yrkandet om utvisning ogillas.

Skadestånd

1. Daniel Jafari ska solidariskt med Robel Embaye, Goitom Muluberhan och Fredy Ortiz Camacho utge skadestånd till Sekretess I med 140 000 kr jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 29 september 2013 till dess betalning sker.

Sekretess

1. Sekretessen enligt 35 kap 12 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) för uppgifterna om målsägandens identitet ska bestå i målet.

Brottsofferfond

1. Den tilltalade åläggs att betala en avgift på 500 kr enligt lagen (1994:419) om brottsofferfond.

Ersättning

1. Göran Landmark tillerkänns ersättning av allmänna medel med 59 015 kr. Av beloppet avser 47 212 kr arbete och 11 803 kr mervärdesskatt.
 2. Ann Bergström tillerkänns ersättning av allmänna medel för arbete som målsägandebiträde med 44 660 kr. Av beloppet avser 35 728 kr arbete och 8 932 kr mervärdesskatt.
 3. Kostnaden för försvaret och målsägandebiträdet ska stanna på staten.
-



SKELLEFTEÅ TINGSRÄTT
Rotel 4

DOM
2014-10-17
meddelad i
Skellefteå

Mål nr: B 1059-13

Tilltalad

GOITOM Meharena Muluberhan, 19960514-6290
Södra Hamngatan 20 B Lgh 1001
932 33 Skelleftehamn
Medborgare i Eritrea

Offentlig försvarare:

Kenneth Fahlgren
c/o Advokatbyrån Kaiding
Box 385
931 24 SKELLEFTEÅ

Åklagare

Extra åklagare Minna Lintunen
Åklagarmyndigheten
Åklagarkammaren i Umeå
Box 3003
903 02 Umeå

Målsägande

Sekretess I, se Partsbilaga sekretess
Sekretess

Målsägandebiträde:

Advokat Ann Bergström
Advokat Ann Bergström AB
Rådhusplanaden 5A
903 28 Umeå

DOMSLUT

Brott som den tilltalade döms för

1. Grov våldtäkt, 6 kap 1 § 2 st och 4 st brottsbalken
- 2013-09-29

Påföljd m.m.

1. Fängelse 2 månader
2. Skyddstillsyn
Särskild föreskrift: Goitom Muluberhan ska genomgå Kriminalvårdens program ROS.

Frivårdsenhet:

Frivården Umeå

Övervakare:

Förordnas av frivårdskontoret

Lagrum som åberopas

28 kap 3 § brottsbalken

29 kap 7 § 1 st brottsbalken

Beslut

Skadestånd

1. Goitom Muluiberhan ska solidariskt med Robel Embaye, Daniel Jafari och Fredy Ortiz Camacho utge skadestånd till Sekretess I med 140 000 kr jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 29 september 2013 till dess betalning sker.

Sekretess

1. Sekretessen enligt 35 kap 12 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) för uppgifterna om målsägandens identitet ska bestå i målet.

Brottsofferfond

1. Den tilltalade åläggs att betala en avgift på 500 kr enligt lagen (1994:419) om brottsofferfond.

Ersättning

1. Kenneth Fahlgren tillerkänns ersättning av allmänna medel med 67 406 kr. Av beloppet avser 53 925 kr arbete och 13 481 kr mervärdesskatt.
 2. Ann Bergström tillerkänns ersättning av allmänna medel för arbete som målsägandebiträde med 44 660 kr. Av beloppet avser 35 728 kr arbete och 8 932 kr mervärdesskatt.
 3. Kostnaden för försvaret och målsägandebiträdet ska stanna på staten.
-



SKELLEFTEÅ TINGSRÄTT
Rotel 4

DOM
2014-10-17
meddelad i
Skellefteå

Mål nr: B 1059-13

Tilltalad

FREDY Dario Ortiz Camacho, 19961215-8213
Fäbodgatan 143
931 56 Skellefteå
Medborgare i Colombia

Offentlig försvarare:

Advokat Johan Gullesjö
Advokatbolaget Gullesjö HB
Kanalgatan 45 B
931 32 Skellefteå

Åklagare

Extra åklagare Minna Lintunen
Åklagarmyndigheten
Åklagarkammaren i Umeå
Box 3003
903 02 Umeå

Målsägande

Sekretess I, se Partsbilaga sekretess
Sekretess

Målsägandebiträde:

Advokat Ann Bergström
Advokat Ann Bergström AB
Rådhusplanaden 5A
903 28 Umeå

DOMSLUT

Brott som den tilltalade döms för

1. Grov våldtäkt, 6 kap 1 § 2 st och 4 st brottsbalken
- 2013-09-29

Påföljd m.m.

1. Ungdomsvård
2. Ungdomstjänst 130 timmar

Lagrum som åberopas
29 kap 7 § 1 st brottsbalken

Beslut

Skadestånd

1. Fredy Ortiz Camacho ska solidariskt med Robel Embaye, Daniel Jafari och Goitom Muluberhan utge skadestånd till Sekretess I med 140 000 kr jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 29 september 2013 till dess betalning sker.

Sekretess

1. Sekretessen enligt 35 kap 12 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) för uppgifterna om målsägandens identitet ska bestå i målet.

Brottsofferfond

1. Den tilltalade åläggs att betala en avgift på 500 kr enligt lagen (1994:419) om brottsofferfond.

Ersättning

1. Johan Gullesjö tillerkänns ersättning av allmänna medel med 52 635 kr. Av beloppet avser 42 108 kr arbete och 10 527 kr mervärdesskatt.
 2. Ann Bergström tillerkänns ersättning av allmänna medel för arbete som målsägandebiträde med 44 660 kr. Av beloppet avser 35 728 kr arbete och 8 932 kr mervärdesskatt.
 3. Kostnaden för försvaret och målsägandebiträdet ska stanna på staten.
-

Innehåll

YRKANDEN OCH INSTÄLLNING	10
DOMSKÅL	11
Utredningen	11
Bakgrund	11
Förhörsuppgifter	12
Tingsrättens prövning	18
Den rättsliga regleringen om våldtäkt och en ”särskilt utsatt situation”	19
Allmänna utgångspunkter för bevisvärderingen	21
Bevisvärdering och betydelsen av bedömningen av utsagorna i detta fall m.m.	21
Har målsäganden befunnit sig i en särskilt utsatt situation i lagens mening? ..	22
Har målsägandens särskilt utsatta situation otillbörligt utnyttjats av gärningsmännen?	25
Uppsåt	26
Medgärningsmannaskap, medverkan och försök – fråga om regleringarna i 23 kap. brottsbalken	28
Ska våldtäkten bedömas som grov?	30
PÅFÖLJD	31
Ungdomar som begår brott	31
Skyddstillsyn med särskild behandlingsplan – ”kontraktsvård”	33
Billighetshänsyn	34
Påföljdsval och bedömning	35
Utvisning	38
Skadestånd	39
Övrigt	39

YRKANDEN OCH INSTÄLLNING

Åklagaren har yrkat att Robel Embaye, Daniel Jafari, Goitom Muluberhan och Fredy Ortiz Camacho ska dömas för grov våldtäkt enligt följande gärningsbeskrivning.

Robel Embaye, Daniel Jafari, Goitom Muluberhan och Fredy Ortiz Camacho har tillsammans och i samråd eller samförstånd genomfört samlag med sekretess I genom att otillbörligt utnyttja att sekretess I på grund av berusning, sömn och då målsäganden varit ensam med fyra män i en främmande lägenhet, befunnit sig i en särskilt utsatt situation. Det hände den 29 september 2013 på Södra hamngatan 20 B i Skelleftehamn inom Skellefteå kommun.

Samtliga av Robel Emaye, Daniel Jafari, Goitom Muluberhan och Fredy Ortiz Camcho har genomfört vaginalt samlag med sekretess I.

Gärningen är att bedöma som grov då målsäganden utsatts för flera övergrepp i följd av flera gärningsmän.

Robel Embaye, Daniel Jafari, Goitom Muluberhan och Fredy Ortiz Camacho begick gärningen med uppsåt.

Åklagaren har också yrkat att Daniel Jafari jämlikt 8 kap 8 § utlänningslagen (2005:716) utvisas ur riket med förbud att återvända.

Målsäganden har biträtt åtalet och yrkat att Robel Embaye, Daniel Jafari, Goitom Muluberhan och Fredy Ortiz Camacho ska förpliktas att solidariskt utge 215 000 kr i skadestånd till henne, varav 200 000 kr avser kränkning och 15 000 kr avser sveda och värk.

Robel Embaye, Goitom Muluberhan och Fredy Ortiz Camacho har förnekat brott. De har vidgått att de haft samlag med målsäganden, men samlagen har varit frivilliga. De har bestritt att målsäganden skulle ha befunnit sig i ett hjälplöst tillstånd. De har inte agerat tillsammans och i samråd eller samförstånd. De har bestritt det enskilda anspråket. Inget belopp har vitsordats som skäligt i och för sig. Rätteyrkandet har vitsordats.

Daniel Jafari har också förnekat brott. Han har inte haft samlag med målsäganden. Han har inte agerat tillsammans och i samråd eller samförstånd med de andra medtilltalade. Han har bestritt det enskilda anspråket och har inte kunnat vitsorda något belopp som i och för sig skäligt. Ränterykandet har vitsordats.

DOMSKÄL

Utredningen

Målsägandena och de tilltalade har hörts. På åklagarens begäran har vittnesförhör hållits med Marcus Tjernlund, Berevan Hammah och Cecilia Levander. Som skriftlig bevisning har åklagaren åberopat protokoll från brottsplatsundersökningen (s. 62-69 i förundersökningsprotokollet), rättsintyg avseende målsäganden (s. 20-26 i förundersökningsprotokollet), rättskemisk undersökning avseende målsäganden, (s. 57 i förundersökningsprotokollet) samt bedömning av rättskemiskt analysresultat avseende målsäganden (s. 59-61 i förundersökningsprotokollet).

Bakgrund

Lördagen den 29 september 2013 var målsäganden på fest på en kvartersgård på Anderstorp. Senare på kvällen åkte hon tillsammans med några vänner in på krogen Allstar i centrala Skellefteå. Där träffade hon bland andra Daniel Jafari, som då var en nära vän till henne. Hon hade ursprungligen planerat att övernatta hos en väninna, men det blev istället så att hon bad att få följa med Daniel Jafari hem till honom. Även Robel Embaye, Goitom Muluberhan och Fredy Ortiz Camacho följde med hem till Daniel. Robel, Goitom, Fredy och Daniel var vid tidpunkten för den åtalade gärningen goda vänner med varandra. Målsäganden var som sagt god vän med Daniel, och också bekant med de övriga tilltalade i varierad utsträckning. De åkte alla fem tillsammans bussen som gick 01.20 från centrala Skellefteå till Skelleftehamn, där Daniels lägenhet låg.

Förhörsuppgifter

Målsäganden har berättat i huvudsak följande. Den aktuella kvällen hade hon druckit väldigt mycket alkohol. Till förfesten hade hon med sig en halv kvartering sprit, som hon drack rent. På förfesten drack hon även flera shots Jägermeister. De lekte dryckeslekar, och hon vet inte hur många shots hon fick i sig. På Allstar drack hon två 4 centiliters shots med sprit. Hon kände sig väldigt berusad. Hon vet att hon ropade till Daniel att vänta på henne utanför Allstar, och att de andra killarna (Goitom, Fredy och Robel) också var med då. På bussen på väg till Skelleftehamn satt hon tillsammans med Daniel, och hon somnade på bussen. Hon har otydliga minnesbilder från promenaden från bussen till hans lägenhet. Väl framme i Daniels lägenhet så minns hon att hon tömde fickorna på fönsterblecket och la sig för att sova i sängen. Efter ett tag vaknade hon av att hon kände hud mot hud på benet. Hon somnade till igen och vaknade därefter av att hon hade ont i underlivet, Robel var då inne i henne. Hon har sedan endast fragmentariska minnesbilder av händelseförloppet. Hon är helt säker på att Goitom och Robel har varit inne i henne, och hon vet att hon har sett Daniels ansikte framför sig, men hon kan inte säkert säga om han har haft sex med henne. Vad Fredy gjort eller inte gjort vet hon ingenting om, hon har inte några minnesbilder av det. Hon har en minnesbild av att hon låg på rygg, att Goitom låg på henne och hade sex med henne, att hon kände sig förlamad och försökte röra sin arm men kunde inte. Det var som att hon var vid medvetande, sedan försvann – och sedan var vid medvetande igen. Hon kände det som att hon stod bredvid och såg på, som att det som skedde hände någon annan.

Efter ett tag var det dock som att hon vaknade till och då rafsade hon åt sig kläderna för att gå därifrån. Då kände hon sig arg. Goitom frågade vad det var och hon svarade honom först inte. Sedan sa hon att hon ville hem. Han följde henne ut genom dörren. På väg från lägenheten kände hon sig tom och arg på sig själv för att hon överhuvudtaget hade följt med killarna till lägenheten. Hon hade ont mellan benen och blödde från underlivet. Hon ringde till en väninna som sa åt henne att hon borde ringa 112, vilket hon också gjorde. När polisen kom sa de inte så mycket på vägen till sjukhuset, och väl där så påbörjades provtagning på henne. Det gjorde ont och hon var väldigt medtagen, ledsen och i chock och ville (efter att ha träffat en läkare

som var väldigt burdus) efter ett tag bara bli lämnad ifred och att ingen skulle röra henne mer.

Efter händelsen har det varit några incidenter med de tilltalade. Bland annat har Goitom kommit fram och velat säga förlåt, men då har hon varit med Berevan som blivit arg och inte låtit honom komma fram till henne. Robels tjej har också pratat med henne och ifrågasatt hur hon överhuvudtaget kunde gå om hon nu var så full som hon påstår. Från händelsen till och med ungefär nyår har hon mått ganska okej. Hon kunde stänga in sina känslor. Efter nyår började allt kännas väldigt jobbigt, och hon tappade all sin motivation. Det känns som att hon har tappat tilliten till människor och vill nu bara umgås med riktigt nära vänner. Hon har varit deprimerad till och från efter händelsen och gått i samtalsstöd. Hon har haft ont i underlivet när hon legat ned.

Fredy har berättat bland annat följande i förhör vid tingsrätten. Han hade druckit mycket den aktuella kvällen, både öl och vodka. När de (han, Goitom, Robel och Daniel) skulle hem så pratade målsäganden med Daniel och hon följde med dem till Skelleftehamn. När de gick från bussen till lägenheten så gick Daniel och målsäganden tillsammans. Hon gick som vanligt. När de väl kom till lägenheten så gick han själv och satte sig och lyssnade på musik. Hon var på sängen och hångrade med Robel. Robel försökte ta av henne byxorna men det gick inte, därför gjorde hon det själv. Först var Robel ovanpå henne, sedan var det tvärtom. Efter ett tag knackade Robel honom på axeln, och han förstod det som att det var ”hans tur”. Han gjorde då ingenting, men efter den andra gången som Robel knackade på hans axel så gick han fram till målsäganden som låg på sängen och hade stängt ögonen. När han la sig bredvid henne så öppnade hon ögonen och så började de pussas och hade sedan samlag. Alla ”var på henne” men inte samtidigt. Först var det Robel, sedan han, sedan Goitom och sist Daniel. Daniel fick inte stånd, det såg ut som att han försökte ett tag. Han själv var framme vid henne två gånger, det var första gången de hade sex – andra gången uppfattade han det som att hon blev förvånad över att han inte var Robel så då gick han på en gång. När hon skulle gå följde Goitom med henne ut. Efteråt försökte Daniel få tag på henne och ringde till hennes kompis.

Under förhöret ställs Fredy mot bland annat följande uppgifter från tidigare förhör under förundersökningen (s. 89):

[...] Fredy, Daniel och Goitom sätter sig i soffan medan Robel hjälper tjejen att lägga sig i sängen för hon var väldigt full.[...]

Fredy kan vid huvudförhandlingen inte bekräfta att det var så. Hon hade druckit men hon hade sin kontroll. Hon kunde gå och hon kunde prata. Själv pratade han över huvud taget inte med henne.

Fredy har också ställts mot följande uppgifter från tidigare förhör under förundersökningen (s. 89).

Efter ett tag så klappar Robel ånyo Fredy på axeln. Robel säger även att "det är din tur nu". Fredy hade förstått att han då menar att det var Fredys tur att ha sex med tjejen. Fredy ställer sig då upp och går fram till sängen och ställer sig på knä i sängen. Han har fortfarande shortsens på sig. Han lägger sig bredvid tjejen och ena armen om runt hennes axel. Tjejen lät då till och upptäcker att det inte var Robel som låg i sängen.

Fredy avbryter då direkt och lämnar sängen och sätter sig i soffan igen. Då stiger Goitom upp. [...] De båda låter som om de har vanlig sex. Efter två tre minuter så går Goitom och sätter sig i soffan.

Sedan så reser sig Fredy upp och tar en kondom och sätter på kondomen. Han är då helt naken. Han sätter på kondomen och lägger sig bredvid tjejen. Han upplever att tjejen sover. Han hör hur hon andas. Hon har vänt sitt ansikte ifrån honom och sedan så vänder hon ansiktet mot honom och de börjar pussas.

Vid huvudförhandlingen förklarar Fredy att det blev fel i förhöret. Han är säker på att det var första gången han gick fram till målsäganden som de hade sex, och inte den andra som han har sagt tidigare. Inte heller det som han tidigare sagt om att hon sov stämmer. Hon var vaken när han satt sig på sängen. Han kan inte heller bekräfta

riktigheten av de andra uppgifterna som han lämnade, han minns inte längre. Han var nervös då förhöret hölls.

Goitom har berättat bland annat följande. Han hade druckit mycket alkohol den aktuella kvällen och kom inte in på Allstar så han väntade utanför på torget. Robel berättade för honom att han pussats med målsäganden, och Goitom sa till honom att han inte skulle göra det. Anledningen till att han inte skulle göra det var dels att de hade en killkväll, dels att Robel hade flickvän. Det blev så att målsäganden skulle följa med dem till Skelleftehamn, och hon satt med Daniel på bussen. Han tror inte att hon sov då. Som han upplever det så drack hon och betedde sig normalt, som hon brukade när man träffade henne. När de kom till lägenheten gick målsäganden direkt till sängen. Han såg att hon och Robel hångrade och hade sex. Sedan var Daniel framme hos henne, och han tror att de hade sex, men det var under en mycket begränsad tid. Därefter hade Fredy sex med henne och sedan var det han. Hon visade med blick och gester att hon ville ha sex. Hon var aktiv under samlaget. Han fick en kondom av Fredy. När han var klar så kom Robel och då gick han själv in på toaletten. När han kom ut från toaletten så hade hon klätt på sig och han trodde att hon var arg och besviken på något sätt, och därför ville han prata med henne och följde med henne ut. Efter att ha pratat med henne kände han sig lugnad för hon lät ok. Varför Daniel försökte ringa henne senare på natten vet han inte. Det stämmer inte att han har försökt be målsäganden om ursäkt efteråt.

Robel har berättat bland annat följande. Han, Fredy, Goitom och Daniel hade fest hemma hos Daniel. De hade druckit ganska mycket, han hade druckit 7-8 öl och vodka. Vid tio elva på kvällen gick de ut på Allstar. Där träffade han målsäganden. De kramades och dansade. Plötsligt kysstes de. Man märkte inte att hon var så berusad, mer lagom. När festen tog slut och han gick ut med de andra killarna så kom hon springande och frågade var de skulle. Daniel sa att de skulle hem till honom och hon frågade om hon fick följa med, vilket hon fick. Hon satt med Daniel på bussen och pratade och skrattade med honom. Hon kunde gå bra själv från bussen till lägenheten, trots att hon hade skor med klackar. Väl framme i lägenheten så satte hon sig i sängen med mobiltelefonen i handen. Sedan la hon sig. Hon somnade inte. Han gick till sängen och skulle prata med henne. När han i tidigare förhör sagt att han ”gick till sängen då han ville ligga med målsäganden” (s. 96 i förundersök-

ningsprotokollet) menade han att ligga bredvid henne, inte att ha samlag med henne. När han la sig i sängen började de kyssas och sedan hade de sex. Det fanns inte någon motvilja, några slag eller några ord om att hon inte ville. Han har inte haft sex med någon som var medvetlös, hon var aktiv. När de var färdiga gick han till köket för att slänga kondomen. Som han minns det så rökte han även. Sedan gick han till toaletten för att duscha. Efter att han varit i duschen såg han rörelse i sängen men han hörde ingenting. Han vet inte om det var en eller flera i sängen med målsäganden då. Det stämmer inte att han har haft sex med målsäganden flera gånger. Han kan heller inte minnas att han skulle ha klappat Fredy på axeln, och om han gjort det så har det i vart fall inte varit för att det skulle vara Fredys tur att ha sex med målsäganden. När målsäganden reste sig för att gå blev han förvånad. Han kunde inte uppfatta situationen, visste inte om hon var arg – han frågade ”hur mår du”, men det var hög musik så han kunde inte uppfatta vad/om hon svarade. Han kan inte svara på om någon försökte ringa till henne och i så fall varför.

Daniel har berättat bland annat följande. Målsäganden bad själv om att få följa med dem till hans lägenhet i Skelleftehamn, och det fick hon. De skrattade och pratade på bussen, och slumrade båda två till. Från bussen till lägenheten höll han och målsäganden varandra i armkrok. I lägenheten gick hon till sängen och kröp ned under täcket. Han frågade henne om hon ville byta kläder, men det ville hon inte. Han la sig på den yttre sidan, hon låg i mitten och så kom Robel och han och målsäganden började pussa varandra. Dom började klä av sig och han minns inte riktigt vad som hände sen. Han minns att han gick och tog en kondom men han kunde inte göra något för han fick inte stånd. Han blev generad och gick in på toaletten för att kolla på porr. Han tror inte att Robel var i sängen när han och målsäganden försökte ha sex. Han såg att någon annan gick till henne när han gick på toaletten men han vet inte vem. När målsäganden hade gått blev han orolig, man kan inte plötsligt fara mitt i natten. Det var därför han försökte ringa till Berevan.

Det stämmer att han har försökt nå målsäganden efter händelsen via Berevan. Han var chockad till varför målsäganden anmält dem. Han försökte vara mycket snäll för att få komma i kontakt med henne, det var därför han sa att han var ledsen etc. Den bild som han la upp några veckor efter händelsen på de fyra tilltalade och texten ”hoes just want attention” hade ingenting att göra med den åtalade händelsen. När

Berevan ringde honom så förstod han att den kunde tolkas så och tog därför bort den.

Berevan Hammah har hörts som vittne i målet och har berättat huvudsakligen följande. Hon är mycket nära vän till målsäganden sedan flera år tillbaka. Vid den aktuella händelsen var Berevan gravid, illamående och mycket trött. Målsäganden ringde till henne sent på natten, ungefär vid halv två, och var utanför krogen. Hon hörde direkt att målsäganden var jättefull. Berevan känner henne så väl att hon bara behöver öppna munnen så vet Berevan i vilket tillstånd hon är. Hon hörde det på målsägandens sätt att prata, hon pratade konstigt och sludrade. Det kändes som att hon skulle däcka när som helst. Målsäganden frågade om hon kunde hämta henne och Berevan förklarade att hon var jättetrött och inte orkade. Ställd mot sina tidigare lämnade uppgifter under förundersökningen (s. 27) att målsäganden ”sludrade och sa att hon var mycket berusad och frågade vad Berevan gjorde” säger hon att det stämmer.

Hon var också mycket nära vän till Daniel innan händelsen. Daniel ringde till henne den aktuella natten och var jätteupprörd. Hon frågade vad som hänt och han svarade något i stil med att målsäganden var arg och full. Hon är dock osäker på exakt vad som sades vid det samtalet idag. Hon är också osäker på tiderna, både för när målsäganden ringde från utanför krogen och när Daniel ringde senare på natten.

Hon har haft ganska mycket kontakt med Daniel efter händelsen. Han har sagt saker som att det var inte meningen, att *vi* vill be om ursäkt etc. Hon har fått ett Facebook-meddelande från honom om att de (de tilltalade) ville träffa målsäganden och be henne om ursäkt.

Målsäganden har inte varit sig själv efter händelsen, och det är värst på nätterna. Målsäganden har svårt att vara själv, och ibland sover målsäganden hos henne. Hon vaknar ibland på nätterna av att målsäganden skriker i sömnen.

Marcus Tjernlund har också hörts som vittne i målet och han har berättat i huvudsak följande. Han känner målsäganden via skolan, de tilltalade känner han inte alls. Den aktuella kvällen träffade han målsäganden på krogen Allstar. Han träffade henne

först ungefär vid midnatt, och hon var väldigt full. Hon hade svårt att föra ett samtal med honom, och hon kände inte igen hans kompis alls, som hon också känner. Han har aldrig sett henne så full tidigare. Han såg henne en stund senare också, och då var hon helt tom och blank i blicken.

Cecilia Levander, en av poliserna som fick rycka ut i anledning av målsägandens larm, har också hörts som vittne i målet. Hon har berättat följande. När de kom till Skelleftehamn så satt målsäganden på marken och var helt förstörd. Hon var ledsen och skakade. Hon hade väldigt ont i underlivet och hade svårt att gå själv. Det tog ett tag att få in henne i bilen. De körde henne direkt till sjukhuset, och på väg från bilen till akutmottagningen så svimmade hon. Hon var darrig och orolig. När målsäganden skulle klä av sig för undersökningen noterade Cecilia att hon hade något ut och in, hennes minnesbild idag är trosorna men om hon har skrivit byxorna i sin promemoria så var det så. Det syntes att målsäganden blött från underlivet. Det gick bra från början, målsäganden ville ha hjälp och provtagningen påbörjades av någon sköterska. Sedan gick Cecilia ut och en läkare skulle fortsätta med provtagningen. Efter ett tag kom läkaren ut och var väldigt arg. Läkaren sa något i stil med att ”nej, det här går inte. Jag har inte tid med det här”. Hon är mycket besviken på hur läkaren hanterade situationen. Efter att den provtagning som väl kunde utföras hade gjorts så fick hon ”rapekitet” (namnet på det provtagningsbatteri som används vid misstanke om sexuella övergrepp) och låste in det. Därefter skickades det till SKL (Statens kriminaltekniska laboratorium).

Tingsrättens prövning

För att kunna utröna om brott har begåtts så måste tingsrätten ta ställning till en rad olika frågor i tur och ordning. Tingsrätten måste, efter att ha gjort en bedömning av den presenterade bevisningen, pröva om målsäganden var i en särskilt utsatt situation i den mening som avses i 6 kap. 1 § st 2 brottsbalken. Om svaret på den frågan är ja måste tingsrätten pröva om gärningsmännen otillbörligt utnyttjade hennes utsatta situation. Tingsrätten måste också pröva orsakssambandet mellan den i så fall utsatta situationen och de sexuella aktiviteterna. Om tingsrätten konstaterar ett otillbörligt utnyttjande och ett orsakssamband så måste tingsrätten också pröva om gär-

ningsmännen hade uppsåt i förhållande till dels hennes utsatta situation, dels att den otillbörligt utnyttjades. I dessa bedömningar måste naturligtvis också en prövning av åtalets utformning göras.

Den rättsliga regleringen om våldtäkt och en ”särskilt utsatt situation”

Enligt 6 kap. 1 § följer att den som genom misshandel eller annars med våld eller genom hot om brottslig gärning tvingar en annan person till samlag eller till att företa eller tåla en annan sexuell handling som med hänsyn till kränkningens allvar är jämförlig med samlag, döms för våldtäkt till fängelse i lägst två och högst sex år. Detsamma gäller, enligt bestämmelsens andra stycke, den som med en person genomför ett samlag eller en sexuell handling som enligt första stycket är jämförlig med samlag genom att otillbörligt utnyttja att personen på grund av medvetlöshet, sömn, allvarlig rädsla, berusning eller annan drogpåverkan, sjukdom, kroppsskada eller psykisk störning eller annars med hänsyn till omständigheterna befinner sig i en särskilt utsatt situation.

Skrivningen om en *särskilt utsatt situation* är ny, och trädde i kraft den 1 juli 2013, ett par månader innan den åtalade gärningen. I propositionen (prop 2012/13:111) kan man läsa om skälen för ändringen. Regeringens avsikt var att fler fall av sexuella utnyttjanden skulle kriminaliseras som våldtäkt genom att begreppet ”hjäplöst tillstånd” ersätts av det vidare begreppet ”särskilt utsatt situation”. Det skulle då, enligt regeringen, bli tydligt att även sådana situationer där ett offer möter övergreppet med passivitet omfattas av våldtäktsbrottet. 2013 års ändringar föranleddes av att en utredning (2008 års sexualbrottsutredning) tillsatts för att utvärdera tillämpningen av 2005 års sexualbrottsreform (dir. 2008:94). Syftet med utredningen var bland annat att följa upp och undersöka hur bestämmelserna fungerat i praktiken. En brist som utredningen konstaterade var tillämpningen av begreppet ”hjäplöst tillstånd”. En utbredd uppfattning har varit att det i praxis har kommit att ställas alltför höga krav för att någon ska anses vara i ett hjälplöst tillstånd, särskilt när det gäller tillämpningen av begreppet på berusade eller annars drogpåverkade offer, (se prop. 2012/13:111, s. 26). Regeringen konstaterar att det finns skäl att tro att begreppet efter 2005 års reform i vart fall i viss utsträckning har fått en snävare till-

lämpning än vad som varit avsett. Mot den bakgrunden konstateras ett behov av att utvidga tillämpningsområdet (prop. 2012/13:111 s. 26). En ”särskilt utsatt situation” ska alltså tolkas vidare än det tidigare begreppet ”hjälpöst tillstånd”, (prop. 2012/13:111 s. 50).

I författningskommentaren till den nya lydelsen lämnas också följande vägledning, (prop. 2012/13:111, s. 112-113).

Karaktäristiskt för en särskilt utsatt situation är att offret har klart begränsade möjligheter att freda sin sexuella integritet och undgå ett övergrepp. För straffansvar krävs således inte att offret helt saknar förmåga att värja sig eller kontrollera sitt handlande. Det innebär vid t.ex. tillstånd av berusning eller annan drogpåverkan hos offret att kravet på att personen ska ha befunnit sig i en särskilt utsatt situation är uppfyllt även om personen inte är så berusad att han eller hon helt saknar förmåga att uppfatta det sexuella övergreppet. Exempelvis kan det vara fråga om en kraftigt berusad person som på grund av sin påverkansgrad har klart begränsade möjligheter att värja sig mot ett övergrepp, men ändå är så pass medveten att han eller hon efteråt kan ge en någorlunda sammanhängande bild av händelseförloppet eller delar av det.

Bedömningen av om ett offer befinner sig i en särskilt utsatt situation ska grundas på situationen i dess helhet. Omständigheterna kan vara hänförliga till såväl offrets person som till yttre förhållanden. Vid en samlad bedömning av situationen kan det vara flera omständigheter som sammantagna skapar en särskilt utsatt situation. Som exempel kan nämnas att offret på grund av en kombination av berusning och sömndrucket tillstånd har begränsade möjligheter att undkomma ett sexuellt övergrepp.

För att det ska vara fråga om våldtäkt på grund av att någon har utnyttjat att en annan person befunnit sig i en ”särskilt utsatt situation” krävs inte att det har varit fråga om vare sig hot, våld eller tvång. För straffansvar krävs att det har varit fråga om ett otillbörligt utnyttjande av situationen. Kravet på ”otillbörligt” innebär enligt lagstiftaren att straffansvar endast ska träffa sådana fall där de sexuella handlingarna kan sägas medföra ett angrepp på den andres sexuella integritet. En objektiv bedömning av detta ska göras. Det krävs också ett orsakssamband mellan belägenheten hos den mot vilken gärningen riktade sig och dennes deltagande. Slutligen krävs också uppsåt för att det ska vara fråga om brott. Det är tillräckligt att gärningsmannen har uppsåt i förhållande till förekomsten av de omständigheter och sakförhållanden som domstolen ska göra en bedömning av, t.ex. berusning. Gärningsmannen behöver alltså för straffansvar inte själv klassificera ett tillstånd hos en målsäganden som att han eller hon befinner sig i en ”särskilt utsatt situation”, (prop. 2012/13:111 s. 113).

Allmänna utgångspunkter för bevisvärderingen

För att en person ska kunna fällas till ansvar i brottmål krävs att det är ställt utom rimligt tvivel att denne gjort sig skyldig till den eller de handlingar som anges i ett åtal. En trovärdig utsaga från målsäganden kan i förening med vad som i övrigt har framkommit i målet, till exempel vittnesberättelser om målsägandens beteende direkt efter händelsen, vara tillräcklig för en fällande dom (se NJA 2009 s. 447 I och II med hänvisningar). Vid bedömningen av målsägandens berättelse ska domstolen fästa vikt vid innehållet i berättelsen som sådan snarare än det allmänna intryck som målsäganden ger (NJA 2010 s. 671).

Bevisvärdering och betydelsen av bedömningen av utsagorna i detta fall m.m.

I förevarande fall finns det egentligen inte så avgörande motsägelser i vad målsäganden och de tilltalade berättar om händelseförloppet. Om de sexuella gärningarna minns målsäganden mycket lite. Det är inte fråga om att ord står mot ord om huruvida de åtalade gärningarna över huvud taget har inträffat. Robel, Goitom och Fredy har alla vitsordat att de har haft samlag med målsäganden. Invändningen är att det har varit fråga om frivilligt sex. *Ifall* domstolen kommer fram till att målsäganden har varit i en så kallad särskilt utsatt situation och de tilltalade otillbörligt har utnyttjat den så är invändningen emellertid verkningslös. Man kan nämligen inte lämna ett giltigt samtycke i en sådan situation, vilket bl.a. framgår av NJA 2004 s. 231. Ett samtycke kan då inte fungera som ansvarsfrihetsgrund, eftersom en person som befinner sig i en särskilt utsatt situation inte är fri att samtycka. Det saknar alltså relevans för den juridiska bedömningen att gärningsmannen invänder att han visserligen har haft samlag med den kraftigt berusade kvinnan men att hon i detta tillstånd har samtyckt därtill, (se Berggren m.fl., kommentar till brottsbalken (1 januari 2014, Zeteo), 6 kap.. 1 § under rubriken *Otillbörligt utnyttjande av någon i en särskilt utsatt situation* med vidarehänvisningar).

Tingsrätten bedömer målsäganden som trovärdig. Att målsägandens berättelse hal-
tar i vissa delar där hon saknar minnesbilder, och att hon exempelvis helt saknar

möjlighet att uttala sig om huruvida Daniel och Fredy har haft samlag med henne eller inte förringar inte på något vis värdet av hennes uppgifter i övrigt hänseende. Tvärtom så menar domstolen att det snarast stärker hennes trovärdighet att hon har varit mån om att inte lägga någon något till last som hon inte är helt säker på. Tillförlitligheten av de uppgifter hon lämnar kommer domstolen in på närmare i de frågor de får betydelse.

Tingsrätten finner även de fyra tilltalade som i huvudsak trovärdiga. Att också Fredy har haft samlag med målsäganden, vilket han själv har erkänt men målsäganden själv inte kunnat säga något om, fäster tingsrätten tilltro till. Det bekräftas även till viss del av de övriga tilltalade. Fredy har tidigare lämnat en förhållandevis lång och detaljerad redogörelse av händelsen, och att han i domstolen vill tona ned eller inte minnas vissa för honom mer försvarande delar är enligt tingsrättens förmenande inte särskilt märkligt. Detta gäller även för de andra medtilltalade. I stort sätter tingsrätten tilltro till dem, men tillförlitligheten av vissa uppgifter som de vid domstolen ändrar eller tonar ner måste ifrågasättas. Tillförlitligheten av dessa uppgifter kommer domstolen in närmare på i särskilda delar.

Daniel har sagt att han inte har haft samlag med målsäganden men att han – och målsäganden – försökte. Han har på ett trovärdigt sätt berättat om att han tyckte att det var pinsamt att han inte kunde få stånd. Detta bekräftar också Fredy och Giotom. Åklagaren har i sin gärningsbeskrivning påstått att samtliga av de tilltalade har genomfört vaginalt samlag med målsäganden. Beträffande Daniel så anser tingsrätten inte att det, mot hans uppgifter härom, är visat att han har genomfört vaginalt samlag med målsäganden. Vilka konsekvenser det har återkommer domstolen till.

Har målsäganden befunnit sig i en särskilt utsatt situation i lagens mening?

Enligt gärningspåståendet har målsäganden befunnit sig i en särskilt utsatt situation på grund av berusning, sömn, allvarlig rädsla och då hon varit ensam med fyra män i en främmande lägenhet.

Målsäganden har berättat att hon druckit en halv kvarting sprit, ett okänt antal shots på förfesten och två shots ute på krogen. Hon säger själv att hon kände sig väldigt berusad. Två vittnen har hörts om hennes berusningsgrad, och båda dessa vittnen har sagt att hon var väldigt full. Vittnet Marcus pratade själv med henne inne på krogen och bör därigenom ha kunnat göra en adekvat bedömning av hennes berusningsgrad, trots att han själv druckit ett par glas vin. Han känner henne sedan tidigare och vet hur hon brukar vara. Berevan, som också har vittnat i målet, har berättat att hon av telefonsamtalet kunde bedöma att målsäganden var jättefull. Det är enligt tingsrätten inte orimligt att hon kunde göra den bedömningen över telefonen när det handlar om en person som hon står väldigt nära.

Enligt den rättsmedicinska undersökningen uppmättes blodalkoholhalten i målsägandens blod kl. 4.15 på natten till 1,52 promille. En invändning från försvaret har gjorts om att den uppgiften ska lämnas utan avseende eftersom det finns en kommentar i undersökningen om att inkomna blodprovsvrör saknar personnummer och att etiketter med providentitet istället sitter på transporthylsorna. Mot bakgrund av polisvittnets uppgifter om hur provkitet hanterades finner emellertid tingsrätten att det kan hållas för visst att det är målsägandens blod som har analyserats och visar den uppmätta promillenivån. Bedömningen som görs i yttrandet från SKL är att målsäganden med stor sannolikhet hade mellan 1.6 och 1.9 promille alkohol i blodet mellan kvart över ett och kvart över tre på natten den 29 september 2013. Vedertagna symptom på alkoholpåverkan vid olika promillehalter redogörs också för i yttrandet, och mellan 1,5-2,0 promille står det: ”Packad, raglar. Kräkningar (om promillehalten stiger snabbt). Tendens till emotionella utbrott; kan bli aggressiv, våldsam, förvirrad eller börja gråta. Trött och sömning.”

Mot bakgrund av den bevisning, dels i form av målsägandens egna uppgifter om vad hon druckit och hur full hon kände sig, dels i form av vittnesutsagorna och den tekniska bevisningen, finner tingsrätten att det är visat att målsäganden var kraftigt berusad vid tidpunkten för den åtalade gärningen.

Målsäganden har också berättat att hon somnade när hon kom in i Daniels lägenhet, och att hon sov under delar av övergreppen. I denna del finns det inte någon direkt stödbevisning. Fredy har i ett tidigare förhör sagt att han uppfattade det som att

målsäganden sov när han la sig i sängen med henne, men som det får uppfattas så menar de tilltalade nu att hon inte sov i något skede. I detta läge finns det skäl för de tilltalade att undanhålla vissa uppgifter och därför litar tingsrätten mer på det Fredy sa tidigare än vad han vill säga nu. Tingsrätten fäster tilltro till målsägandens uppgifter att hon inledningsvis somnade när hon la sig i sängen. Det rimmar även väl med det faktum att hon sov redan på bussen på väg till Daniel, vilket tingsrätten finner utrett, och den höga berusningsgrad som tingsrätten också funnit visad.

Åklagaren har också hävdad att målsäganden befann sig i en särskilt utsatt situation på grund av allvarlig rädsla. Målsäganden har, liksom flera av försvararna poängterat, själv inte uttryckt det på så vis. Hon har däremot talat om en känsla av chock och som att hon betraktade det som hände uppifrån och från sidan. Hon har också talat om att hon ville röra sig men inte förmådde. Det hon beskriver har många likheter med den ”frozen-fright pattern” som 2008 års sexualbrottsutredning beskriver (se även prop. 2012/13:111 s. 27). Det är vanligt att beskriva symptomen som att kroppen stängs av, vilket är ungefär vad målsäganden har beskrivit. Frågan är dock om denna upplevelse kan omfattas av gärningsbeskrivningens formulering ”allvarlig rädsla”, då hon nog snarare varit i chock. Tingsrätten finner mot bakgrund av att målsägandens egna uppgifter att begreppet ”allvarlig rädsla” inte bör tolkas så vitt att den delen av gärningsbeskrivningen kan anses visad.

Bedömningen av om målsäganden har befunnit sig i en sådan särskilt utsatt situation som avses i 6 kap. 1 § brottsbalken ska grundas på situationen i dess helhet. I förevarande fall menar tingsrätten att, utifrån hur lagstiftaren har ansett att det nya begreppet ska tolkas, målsäganden i detta fall måste anses ha varit i en sådan särskilt utsatt situation som bestämmelsen avser. Hon var mycket berusad. Hon sov till och från. Hon var ensam med fyra män i en lägenhet. Att hon inte sa ifrån eller gick därifrån tidigare är utifrån situationen och vad hon berättat om hur hennes kropp stängdes av inte någon anmärkningsvärt och ska enligt den tidigare genomgångna redovisningen av gällande rätt inte utesluta att det är fråga om våldtäkt.

Det ska sägas att högsta domstolen inte har haft tillfälle att pröva frågan hur domstolarna ska tolka det nya begreppet en ”särskilt utsatt situation”. Så som har anförts har praxis varit ganska rigid beträffande det tidigare använda begreppet ”hjälpöst

tillstånd” i den mening att det har krävts mycket för att det ska anses vara fråga om ett hjälplöst tillstånd i lagens mening (jfr exempelvis NJA 2004 S. 231). Beträffande det nya utvidgade begreppet ”särskilt utsatt situation” finns ett antal rättsfall från de olika hovrätterna, men det kan inte sägas att någon tydlig bild har vuxit fram av tillämpningen. Möjligen tyder vissa rättsfall på en fortsatt strikt tolkning av begreppet (jfr Hovrätten för Nedre Norrlands dom den 2 juli 2014 i B 693-14 och Göta hovrätts dom den 7 mars 2014 i B 3171-13), men praxis är som sagt inte entydig. Svea hovrätt har funnit att det var fråga om en särskilt utsatt situation i en dom från den 7 maj i år i mål B 3250-14. I det fallet var det fråga om en kvinna som ansågs ha varit i en särskilt utsatt situation på grund av berusning. Den tilltalade menade att samlaget var frivilligt och målsäganden hade mycket begränsade minnesbilder. Hennes potentiella alkoholkoncentration i blodet hade uppmätts på samma vis som i detta mål, och bedömdes vid det aktuella tidsspannet ligga på 1,9-2,2 promille. Hovrätten dömde liksom tingsrätten till ansvar för våldtäkt.

Lagstiftaren är i de förarbeten som redogjorts för tydlig med att det enligt den nya utformningen av bestämmelsen inte ska vara fråga om ett krav på att berusningsnivån, för att det ska anses vara en särskilt utsatt situation, ska vara så hög att målsäganden är mer eller mindre medvetlös av berusning. Lagstiftaren har också varit tydlig med att en sammanvägd bedömning av omständigheterna ska göras i det enskilda fallet och att det kan vara flera omständigheter som sammantaget leder till att en särskilt utsatt situation konstateras. I förevarande fall har den särskilt utsatta situationen berott inte bara på berusning utan även på sömn och det faktum att målsäganden var själv med fyra män i en främmande lägenhet.

Tingsrättens bedömning är alltså att målsäganden var i en särskilt utsatt situation vid tidpunkten för den åtalade gärningen.

Har målsägandens särskilt utsatta situation otillbörligt utnyttjats av gärningsmännen?

För straffansvar fordras att det har varit fråga om ett otillbörligt utnyttjande av den föreliggande situationen, samt ett orsakssamband mellan belägenheten hos den mot vilken gärningen riktade sig och dennes deltagande. Tingsrätten finner att de sexu-

ella handlingarna alldeles uppenbart har medfört ett angrepp på målsägandens sexuella integritet. Vad gäller orsakssambandet anser tingsrätten även det visat. Enklare uttryckt så kunde de tilltalade ha samlag med målsäganden för att hon var väldigt full, sömnig och ensam i en lägenhet med dem. Hon var i en särskilt utsatt situation och hennes eventuella samtycke har därför, som tidigare redogjorts för, inte någon betydelse i juridisk mening. De tilltalade utnyttjade det förhållandet att hon var full, sömnig och i övrigt i en särskilt utsatt situation och utförde samlag med henne.

Uppsåt

Gärningsmännen har invänt att de inte anser att de har gjort något fel eftersom målsäganden, som de uppfattade det, samtyckte. De har också menat att de inte uppfattade henne som särskilt berusad utan mer ”normalt full”. För att uppsåt till gärningen ska konstateras krävs naturligtvis inte att gärningsmännen själva klassificerar sitt handlande som våldtäkt eller på annat sätt brottsligt. Det som krävs är uppsåt i förhållande till förekomsten av de omständigheter och sakförhållanden som domstolen ska göra en bedömning av. Ett eventuellt uppfattat samtycke spelar inte någon roll eftersom målsäganden bedömts vara i ett särskilt utsatt tillstånd och därför inte är fri att samtycka (se redovisning av gällande rätt angående samtycke i dessa fall på s. 21). De omständigheter som tingsrätten har lagt till grund för bedömningen att målsäganden var i ett särskilt utsatt tillstånd var hennes berusningsgrad, sömn och det förhållande att hon var ensam i en främmande lägenhet med de fyra tilltalade. Vad kände de tilltalade till om dessa omständigheter och sakförhållanden?

Det är visat att alla fem satt nära varandra på bussen till Daniels lägenhet. Det är också visat att målsäganden sov på bussen. Målsäganden har också berättat att hon sa att hon var väldigt trött när de promenerade till lägenheten, en uppgift som tingsrätten fäster tilltro till. Hon har berättat att hon sa det allmänt, men att det var Daniel som svarade henne. De tilltalade har gjort en stor poäng av att målsäganden kunde gå själv på väg från bussen till lägenheten, men tingsrätten menar att mot bakgrund av vad hon druckit, den höga alkoholhalt som uppmättes i hennes blod och vittnesuppgifterna om hennes berusningsgrad så måste det ha varit uppenbart för samtliga tilltalade att hon var rejält berusad. Det kan naturligtvis vara så att även de till-

talades omdöme och uppfattningsförmåga har varit nedsatt med hänsyn till den alkoholen som även de hade druckit, men självförvållad berusning frångår enligt vederbörjande praxis inte ansvar för brott genom bristande uppsåt. Dessutom finns vissa tidigare förhörsuppgifter som har föredragits vid huvudförhandling i tingsrätten och som tyder på en större vetskap om målsägandens berusningsgrad än vad de tilltalade nu vill påskina. Exempelvis har Fredy tidigare berättat om hur Robel hjälpte målsäganden att lägga sig i sängen eftersom hon var så full. Han har även berättat om att hon blundade när han gick fram till henne, och i tidigare förhör har han sagt att det såg ut som att hon sov. Tingsrätten menar att även det måste ha stått klart för samtliga tilltalade, både med hänsyn till vad hon uttalat och då de vistades i samma lilla lägenhet och alla såg att hon la sig i sängen, att målsäganden var sömnig. I de fall hon har sovit under och mellan övergreppen har de naturligtvis också varit medvetna om det. Slutligen har alla de tilltalade varit högst medvetna om att målsäganden befunnit sig som ensam tjej tillsammans med de fyra tilltalade männen i en lägenhet som för henne var främmande. Tingsrätten menar således att samtliga tilltalade har haft kännedom om sakförhållandena som lagts till grund för bedömningen och konstaterar därför att erforderligt uppsåt har förelegat.

Varje gärningsman ska dömas i förhållande till sitt uppsåt. Har samtliga av de tilltalade haft uppsåt till att det var flera som förgrep sig på målsäganden? Ja, med hänsyn till den lilla lägenhet som de alla befann sig i under övergreppen och även vad som i övrigt har berättats om gärningarna så menar tingsrätten att det kan hållas för visst att deras uppsåt har omfattat även den omständigheten. Fredy och Goitom har berättat om i vilken ordning övergreppen skedde. Att de är oeniga om själva ordningsföljden har enligt tingsrätten inte någon betydelse då det är tydligt att de i vart fall haft uppfattningen att alla har varit ”på henne”. Härvid skulle kunna påstås att Robel, som enligt samstämmiga uppgifter var den första som förgrep sig på målsäganden, vid tidpunkten för sitt handlande inte kunde ha uppsåt till att det var fler än honom som förgrep sig på henne. Robel har sagt att han bara låg med målsäganden en gång och att han därefter gick ut i köket och rökte och sedan duschade. Han har sagt att han då såg att det rörde sig en del i sängen. Det får redan genom hans egna uppgifter anses visat att han hade kännedom om att det förekom sexuell aktivitet med målsäganden efter att han först hade förgripit sig på henne. Det kan emellertid fortfarande hävdas att hans uppsåt inte omfattade de övrigas utnyttjande av mål-

säganden eftersom han var den som förgrep sig på henne först. Fredy har sagt att Robel var framme vid målsäganden vid flera tillfällen, och hade samlag med henne fler gånger än en. Medtilltalades uppgifter om varandra ska naturligtvis bedömas med försiktighet. Fredy har emellertid lämnat en ganska detaljerad beskrivning om vad som hänt just beträffande detta, då han berättat att målsäganden på något sätt signalerade att hon var förvånad över att han inte var Robel. När han uppfattade det så gick han genast därifrån och Robel fram till henne istället. Även Goitom har berättat att Robel var framme vid målsäganden vid flera tillfällen. Tingsrätten fäster tilltro till dessa uppgifter och finner att även Robel har haft uppsåt i förhållande till att det har varit flera som förgripit sig på målsäganden.

Medgärningsmannaskap, medverkan och försök – fråga om regleringarna i 23 kap. brottsbalken

Åklagaren har i sin gärningsbeskrivning påstått att Robel, Daniel, Goitom och Fredy tillsammans och i samråd eller samförstånd har genomfört samlag med målsäganden. Åklagaren har också i sin gärningsbeskrivning påstått att samtliga av Robel, Daniel, Goitom och Fredy har genomfört vaginala samlag med målsäganden. Tingsrätten har inte funnit det visat att Daniel har genomfört något vaginalt samlag med målsäganden. Frågan är om han ändå ska dömas till ansvar för våldtäkt i ett så kallat medgärningsmannaskap. Flera personer som tillsammans har begått ett brott kan enligt etablerad praxis dömas i medgärningsmannaskap för detta brott. De har då handlat tillsammans och i samförstånd, eller gemensamt och i samråd. Det ordinarie medgärningsmannaskapet kännetecknas av att det inte finns någon person som på egen hand uppfyller brottsrekvisiten som gärningsman, utan att flera personer har hjälpts åt med att utföra brottet. De straffas då var och en som medgärningsman. (Jfr Berggren m.fl. (Zeteo 2014) kommentaren till 23 kap. 4 § brottsbalken, under rubriken Medgärningsmannaskap). En förutsättning för medgärningsmannaskapet är att de deltagande har handlat i samråd eller i ett samförstånd. Det råder delade meningar om sexualbrott är egenhändiga brott eller inte, och i vart fall Jareborg synes mena att ett utvidgat gärningsmannaskap i princip inte är möjligt vid sexualbrott (jfr Jareborg (2001) s. 195 och 404). Andra menar att man visst bör kunna döma flera personer för att de gemensamt och i samförstånd genomfört en våldtäkt (jfr Berggren m.fl. (Zeteo, 2014), kommentaren till 6 kap. 1 § under rubriken

Fjärde stycket, grovt brott). Någon närmare vägledning från Högsta domstolen har tingsrätten inte kunnat hitta beträffande just denna fråga.

Det är visat att Robel, Fredy och Goitom var och en har haft vaginala samlag med målsäganden. Att de var och en har haft det omfattas också av gärningsbeskrivningen. Det är inte visat att Daniel har haft samlag med målsäganden. Tingsrätten menar att, trots att det i vissa specifika fall nog bör vara möjligt att döma flera personer som medgärningsmän även för ett våldtäktsbrott utan att det kan visas någon egenhändig gärning, situationen i detta fall inte har varit sådan att han kan dömas som medgärningsman.

Utifrån vad som visats i målet om själva gärningarna där tingsrätten i princip endast har gärningsmännens egna uppgifter att utgå ifrån, så rör det sig om flera ”enskilda” övergrepp efter varandra. Robel, Fredy och Goitom har var och en haft vaginala samlag med målsäganden vilket omfattas av gärningsbeskrivningen. De har varit medvetna om – och haft uppsåt till – varandras handlande och måste förvisso anses ha handlat i ett i vart fall tyst samförstånd om att de var flera som i tur och ordning förgrep sig på målsäganden. Det är dock inte visat att de har utfört den åtalade brottsligheten på så vis att det ska anses vara fråga om ett brott som de har begått gemensamt utan det är istället fråga om flera våldtäkter som har skett i en följd och som de olika gärningsmännen är ansvariga för utifrån sitt egna handlande. (Att det är försvårande att det är fråga om flera övergrepp i en tät följd, och på så vis att anse som en ”gruppvåldtäkt”, återkommer domstolen till).

Beträffande Daniel, som inte har visats haft något samlag med målsäganden, gör tingsrätten följande bedömning. Av 23 kap. 1 § brottsbalken följer att om någon har påbörjat utförandet av visst brott utan att detta kommit till fullbordan, ska han i de fall särskilt stadgande givits därom dömas för försök till brottet, såframt fara förelegat att handlingen skulle leda till brottets fullbordan eller sådan fara endast på grund av tillfälliga omständigheter varit uteslu-

ten. I Daniels fall menar domstolen att hans handling ligger mycket nära gränsen för fullbordad våldtäkt, och att samlag mellan honom och målsäganden inte skedde endast berodde på det faktum att han inte fick stånd, alltså vad som närmast får bedömas som en tillfällighet. Trots att åtalet tar sikte på det fullbordade brottet finns det inte något processuellt hinder att döma Daniel för försöksbrottet då det han har försökt göra omfattas av gärningsbeskrivningen. Daniel ska således fällas till ansvar för ett försöksbrott.

Ska våldtäkten bedömas som grov?

Det som vid bedömandet av om brottet är grovt särskilt ska beaktas är om våldet eller hotet varit av särskilt allvarlig art eller om fler än en har förgripit sig eller på annat sätt deltagit i övergreppet eller om gärningsmannen med hänsyn till tillvägagångssättet eller annars visat särskild hänsynslöshet eller råhet. I förevarande fall har det inte varit fråga om något våld eller hot. Någon särskild råhet kan heller inte läggas gärningsmännen till last. Det som är försvårande är att det varit fråga om flera gärningsmän som utnyttjat målsäganden genom flera övergrepp i följd. Det i sig tyder på en särskild hänsynslöshet. Våldtäktsbrott blir i regel att bedöma som grova brott när offret sammantaget har utsatts för flera övergrepp som har utförts av olika personer var för sig och i en följd (se Berggren m.fl. (Zeteo, 2014), kommentaren till 6 kap. 1 § brottsbalken under rubriken Fjärde stycket: grovt brott). Vid ändringarna som gjordes av våldtäktslagstiftningen 2005 så fördes omständigheten att sådana fall ska betraktas som grova då fler än en förgripit sig på offret i förtydligande syfte direkt in i lagtexten. Det uppställs inte något krav på att alla ska kunna dömas som gärningsmän, utan även den som på annat sätt tagit aktiv del i övergreppet omfattas, (se prop. 2004/05:45 s. 139). Uppsåt till att det är flera som förgriper sig på offret krävs.

Tingsrätten kan inte se annat än att våldtäkterna, med hänsyn till att det varit fråga om flera gärningsmän som har utsatt målsäganden för flera övergrepp i en följd, är att bedöma som grova.

Robel, Goitom och Fredy ska således var och en dömas för grov våldtäkt. Daniel ska dömas för försök till grov våldtäkt.

PÅFÖLJD

För grov våldtäkt är straffet enligt 6 kap. 1 § 4 st. fängelse i lägst fyra och högst tio år. Hade de tilltalade varit vuxna, vilket man i straffrättsligt hänseende är först vid 21 års ålder, hade någon annan påföljd än fängelse i lägst fyra år inte kunnat komma ifråga.

Ungdomar som begår brott

I förevarande fall har vi emellertid att göra med unga och mycket unga gärningsmän. Av 29 kap. 7 § brottsbalken följer att om någon begått brott innan han eller hon fyllt tjuogoett år, ska hans eller hennes ungdom beaktas särskilt vid straffmätningen. Rätten får då döma till lindrigare straff än vad som är föreskrivet för brottet. För bestämmelsens tillämpning krävs inte att gärningsmannens låga ålder på något sätt har påverkat hans handlande. Avsikten är att en ålder under 21 år vid brottstillfället rent allmänt ska leda till lägre straff än vad som normalt döms ut för en gärning. En grund för denna reglering är att brott av unga generellt står i samband med bristande utveckling, erfarenhet eller omdömesförmåga. När det gäller storleken av den reduktion av straffet som unga bör få med stöd av bestämmelsen har ungdomsbrottskommittén i sitt betänkande (SOU 1993:35) Reaktion mot ungdomsbrott utgått från att den nedsättning som tillämpas beträffande 15–17-åringar i princip innebär att straffet inte blir längre än hälften av det straff som en vuxen skulle ha dömts till i motsvarande situation (del A s. 292, 404 f. och 405).

Åklagaren har yrkat att tingsrätten ska bestämma påföljden för Daniel och Robel, som vid gärningstillfället var 18 år gamla, till fängelse. Påföljden för Goitom och Fredy, som vid gärningstillfället var 17 respektive 16 år gamla, bör enligt åklagaren bestämmas till sluten ungdomsvård. Den rättsliga regleringen för påföljdsval för unga finns i 30 kap. 5 § brottsbalken. Av den bestämmelsen följer att för brott som någon begått innan han eller hon fyllt arton år får rätten döma till fängelse endast om det finns synnerliga skäl. Att rätten i första hand ska bestämma påföljden till sluten ungdomsvård i stället för fängelse framgår av 32 kap. 5 § brottsbalken. För brott som någon begått efter det att han eller hon fyllt arton men innan han eller hon fyllt tjuugoett år får rätten döma till fängelse endast om det med hänsyn till gärningens straffvärde eller annars finns särskilda skäl för det.

Som allmän princip gäller att åtgärder mot lagöverträdare som fyllt 15 men inte 18 år bör ske inom ramen för socialtjänsten och inte inom kriminalvården.

Vad som för ungdomar både över och under 18 år främst kan medföra att påföljden måste bestämmas till fängelse är enligt motiven att den begångna gärningen har ett högt straffvärde. För den högre åldersgruppen kan det också förekomma att tidigare lagföringar utesluter annan påföljd än fängelse. Vidare kan för denna grupp brottets art så starkt tala för fängelse att en sådan påföljd måste väljas. (Se Berggren m.fl. (Zeteo, 2014), kommentaren till 30 kap. 5 § brottsbalken).

Vid val av påföljd har rätten enligt 30 kap. 4 § brottsbalken alltid en skyldighet att fästa särskilt avseende vid omständigheter som talar för en lindrigare påföljd än fängelse.

Bedömningen av frågan om det finns synnerliga skäl att döma till fängelse måste göras mot bakgrund av de alternativ som finns. De skärpningar som enligt 1998 års lagstiftning har vidtagits med avseende på vård inom socialtjänsten liksom möjligheten att döma till skyddstillsyn eller villkorlig dom i förening med samhällstjänst medför att starka krav måste ställas för att synnerliga skäl ska anses vara för handen.

Skyddstillsyn med särskild behandlingsplan – ”kontraktsvård”

Tingsrätten har inhämtat yttrande enligt lagen (1991:2041) om särskild personutredning i brottmål beträffande samtliga gärningsmän. Kriminalvården har genom Frivården i Umeå yttrat sig och föreslagit att påföljden bestäms till skyddstillsyn med särskild behandlingsplan (s.k. kontraktsvård) beträffande samtliga fyra åtalade. Den särskilda behandlingsplanens innehåll är programmet ROS – relation och samlevnad. Programmet pågår under ett och ett halvt år och är uppbyggt kring riskfaktorer för sexuellt våld. Samtliga tilltalade har godkänt att genomgå detta program för det fall de fälls till ansvar för den åtalade brottsligheten.

Skyddstillsyn med särskild behandlingsplan är en sådan påföljd som kan användas även om brottets art och straffvärde i och för sig är så högt att en annan påföljd än fängelse egentligen inte bör kunna komma ifråga. Som särskilda skäl för skyddstillsyn i stället för fängelse kan rätten då beakta om missbruk av beroendeframkallande medel eller något annat särskilt förhållande som kräver vård eller annan behandling i väsentlig grad har bidragit till att brottet har begåtts och den tilltalade förklarar sig villig att gå igenom lämplig behandling som enligt en för honom uppgjord plan kan anordnas i samband med verkställigheten, 30 kap. 9 § brottsbalken. Kontraktsvård är en påföljd avsedd i huvudsak för missbrukare av alkohol eller narkotika. Det är emellertid inte uteslutet med kontraktsvårdsarrangemang i andra situationer där förhållandena kräver vård eller annan behandling och det även i övrigt är

lämpligt, exempelvis i fall av kleptomani, exhibitionism eller vissa former av incest, (jfr. Berggren m.fl. (Zeteo, 2014) kommentaren till 30 kap. 9 § brottsbalken under rubriken Kontraktsvårdsfallet).

I detta fall anser tingsrätten att det brott som de tilltalade ska dömas för inte beror på något särskilt förhållande som kräver vård och därför finns det inte förutsättningar att döma ut en kontraktsvård som påföljd.

Billighetshänsyn

Ett annat förhållande som i sammanhanget måste redogöras för och som flera av försvararna också varit inne på är målets gång fram till att åtal väcktes och huvudförhandling kunde hållas. Målet inleddes hos tingsrätten genom begäran om offentlig försvarare den 29 september 2013. I november 2013 fick domstolen kännedom om att förundersökningen hade lagts ned och att det inte kvarstod några brottsmisstankar mot de fyra tilltalade. Efter att ha begärt in kostnadsräkningar från samtliga advokater för att målet skulle avslutas även vid tingsrätten fick domstolen i januari kännedom om att förundersökningen hade återupptagits. I mars 2014 beslutade åklagaren återigen att lägga ned förundersökningen då brott inte kunde styrkas. Den 20 maj 2014 fattade vice överåklagare Mikael Björk vid åklagarmyndighetens utvecklingscentrum i Göteborg beslut om att förundersökningen skulle återupptas. Den 18 september 2014 fick tingsrätten in stämmingsansökan beträffande de tilltalade och satte då ut målet så skyndsamt som möjligt till huvudförhandling den 1 och 3 oktober 2014. Rättegången i målet hölls alltså drygt ett år efter den åtalade gärningen. Det är som sagt fråga om mycket allvarliga brottsanklagelser som de tilltalade har haft över sig. Vid inte bara en utan två tillfällen har de också fått besked om att de inte längre är misstänkta för brott, för att sedan få kännedom om att förundersökningen återupptagits. Ovissheten och de tvära kasten skulle troligen vara nedbrytande för vem som helst och för så unga människor som det är fråga om här är dessutom tidsutdräkten, drygt ett år, en

lång tids ovisshet. Det har under huvudförhandlingen framkommit att de tilltalade har mått mycket dåligt under det senaste året och en av dem har gjort ett allvarligt suicidförsök som renderade tre veckors intensivvård. De omständigheter som har föranlett den i förhållande till brottets allvar och de inblandades ålder förlängda utredningstiden har legat helt utanför de tilltalades kontroll. Detta är ett förhållande som tingsrätten med hänvisning till 29 kap. 5 § brottsbalken låter inverka i straffmätningen.

Påföljdsval och bedömning

Vid den faktiska prövningen av vilken påföljd som ska ådömas de olika tilltalade gör tingsrätten följande bedömningar.

Fredy var vid tidpunkten för brottet endast 16 år gammal. För grov våldtäkt är minimistraflet fyra års fängelse för en vuxen. Straffmättningsvärdet för den brottslighet som Fredy ska dömas för bör, med avdrag på grund av hans ålder och billighetsskäl, ligga på fängelse i tio månader. Socialnämnden i Skellefteå kommun har yttrat att han har ett vårdbehov och att han är lämplig för att utföra ungdomstjänst. Mot bakgrund av hans vårdbehov och ringa ålder så finner tingsrätten att påföljden för honom kan bestämmas till ungdomsvård genom socialtjänstens försorg enligt bifogat s.k. ungdomskontrakt. Med hänsyn till den synnerligen allvarliga brottslighet som han ska dömas är den vård som socialtjänsten har planerat för honom emellertid inte tillräckligt ingripande utan vården måste också förenas med ungdomstjänst. Antalet timmar ska bestämmas med hänsyn till straffmättningsvärdet samt ett visst avdrag för den tid han varit frihetsberövad i målet och bestäms därför till 130 timmar.

Robel var 18 år vid tidpunkten för brottet. Straffmättningsvärdet för honom bör, med hänsyn till de avdrag som ska göras på grund av ålder och samma procentuella avdrag för billighet som för Fredy, bestämmas till fängelse i 19 månader, alltså drygt ett och ett halv års fängelse. Både det faktum att straff-

mättningsvärdet är så pass högt och också med hänsyn till vilken brottslighet det är fråga om talar starkt för att påföljden för honom ska bestämmas till fängelse. Tingsrätten har emellertid en skyldighet att särskilt beakta omständigheter som talar för en lindrigare påföljd än fängelse. Denna skyldighet är ännu starkare när det är fråga om ungdomar, vilket också framgått ovan. Skyddstillsyn är en påföljd som enligt 28 kap. 3 § brottsbalken får förenas med fängelse i högst tre månader. Att förena en skyddstillsyn med fängelse får enligt 30 kap. 11 § brottsbalken endast göras om det är oundgängligen påkallat med hänsyn till brottslighetens straffvärde eller till den tilltalades tidigare brottslighet. Möjligheten att förena skyddstillsyn med fängelse bör enligt förarbetena till bestämmelsen (prop. 1987/88:120) utnyttjas endast i de fall då alternativet är att döma den tilltalade till ett längre fängelsestraff. Hur höga straffvärden som kan komma ifråga vid tillämpning av 28 kap. 3 § brottsbalken är inte helt klarlagt. Borgeke (Att bestämma påföljd för brott, Norstedts, andra upplagan, s. 401 f.) menar att det bör vara möjligt att tillämpa fängelse enligt 28 kap. 3 § brottsbalken om straffmättningsvärdet motsvarar ett fängelsestraff på uppemot ett år och sex månader, och öppnar även för att man skulle kunna gå ännu högre. De flesta torde dock vara överens om att utsträcka påföljden till att omfatta denna situation, då straffvärdet uppgår till i vart fall 19 månaders fängelse, måste kräva särskilda skäl. Dessa särskilda skäl utgörs enligt tingsrätten av Robels ungdom kombinerat med möjligheten att föreskriva att skyddstillsynen ska kombineras med den behandling som frivården föreslagit enligt till deras yttranden bifogade kontrakt inom ramen för en kontraktsvård. Programmet som föreslagits är ROS, som står för relation- och samlevnadsprogrammet, ett ackrediterat behandlingsprogram för sexualbrottsdömda. Deltagarna arbetar med frågor som intimitet, relationer, förändringsstrategier, hur man hanterar känslor och hur ett brottsoffer kan känna. Omfattningen på programmet, även den öppna versionen av programmet, är omfattande och alltså också ingripande. Med hänsyn till att tingsrätten inte dömer ut programdeltagandet som en kontraktsvård med bifogat kontrakt utan som en skyddstillsyn med föreskrift så står det kriminal-

vården fritt att utforma programverksamheten efter det behov som efter en djupare analys kan konstateras.

Tingsrätten anser således att detta är ett sådant fall då denna påföljd, att kombinera en skyddstillsyn med fängelse, är påkallad. De särskilda skäl som krävs för fängelse både enligt denna bestämmelse och på grund av Robels ungdom är brottslighetens art och straffvärde. Med hänsyn till straffmätningssvärdet ska fängelsestraffets längd sättas till det beträffande denna påföljd maximala, tre månader. Skyddstillsynen också ska förenas med en särskild föreskrift om att Robel ska genomgå kriminalvårdens behandlingsprogram ROS, (av NJA 2013 s. 922 framgår att det är möjligt att förena ett s.k. 28:3-fängelse med en särskild föreskrift).

Daniel var också 18 år vid tidpunkten för brottet. Han ska dömas för försök till våldtäkt. Tingsrätten finner att det faktum att det fullbordade brottet utslöts av en tillfällighet inte innebär att straffmätningssvärdet för honom ska sättas till mer än försumbart lägre än för Robel. Straffmätningssvärdet för Daniel bör därför ligga på i vart fall ett och ett halvt års fängelse. Mot denna bakgrund gör tingsrätten samma bedömning angående val av påföljd som för Robel, och påföljden ska alltså även för Daniel bestämmas till tre månaders fängelse samt skyddstillsyn med en föreskrift om att genomgå programmet ROS.

Goitom var vid tidpunkten för brottet 17 år. Straffmätningssvärdet för honom ligger, enligt samma beräkningsgrunder med hänsyn till avdrag för ungdom och billighetsskäl som de övriga, på fängelse i ett år. Socialnämnden i Skellefteå kommun har yttrat att förutsättningar för ungdomsvård beträffande honom saknas. Goitom är inte straffad tidigare. Av 32 kap. 5 § brottsbalken följer att om någon har begått brott innan han eller hon fyllt arton år och rätten med tillämpning av 30 kap. finner att påföljden bör bestämmas till fängelse, ska den i stället bestämma påföljden till slutet ungdomsvård under viss tid.

Detta gäller dock inte om det, med hänsyn till den tilltalades ålder vid lagföringen eller annan omständighet, finns särskilda skäl däremot. Skyddstillsyn kan inte kombineras med slutna ungdomsvård. Goitom är emellertid över 18 år gammal nu. Med hänsyn till brottslighetens allvar, bristen på alternativ och då en skyddstillsyn med endast en särskild föreskrift om att genomgå ROS inte kan anses vara en tillräckligt ingripande påföljd för den brottslighet han ska dömas för så anser tingsrätten att det finns synnerliga skäl för att kombinera en skyddstillsyn med särskild föreskrift att genomgå ROS med fängelse även för honom. Fängelsestraffets längd bör i hans fall, med ytterligare hänsyn tagen till hans ålder, bestämmas till två månader.

Utvisning

Åklagaren har yrkat att Daniel ska utvisas från riket med förbud att återvända under minst fem års tid. Den rättsliga regleringen för utvisning på grund av brott finns i 8 a kap. 1 § utlänningslagen (2005:716). Utvisning får endast ske om utlänningen döms till svårare påföljd än böter och om gärningen är av sådant slag och övriga omständigheter är sådana att det kan antas att han eller hon kommer att göra sig skyldig till fortsatt brottslighet här i landet, eller brottet med hänsyn till den skada, fara eller kränkning som det har inneburit för enskilda eller allmänna intressen är så allvarligt att han eller hon inte bör få stanna kvar. Mot bakgrund av frivårdens yttrande är återfallsrisken beträffande Daniel medel till låg. Kränkningen han har utsatt målsäganden för är förvisso mycket allvarlig. Som allmän riktlinje bör brottet ha ett straffvärde om fängelse minst ett år för att utvisning ska få ske enligt bestämmelsens andra punkt, (se Wikrén och Sandesjö, (Zeteo 2014), kommentar till 8 a kap. 1 § utlänningslagen). En nyanserad bedömning måste alltid göras vid tillämpningen av bestämmelsen och utvisningen måste bedömas vara proportionerlig i förhållande till omständigheterna. Mot bakgrund av Daniels egna förutsättningar, att han kom till Sverige som ensamkommande flyktingbarn och att han utförde gärningen just efter att han hade lämnat den ålder som

rättsligt klassificeras som barn (under 18 år), finner tingsrätten att Daniel trots den allvarliga kränkningen hans handlande innebar inte ska utvisas från riket.

Skadestånd

Målsäganden har yrkat ersättning för kränkning med 200 000 kr. Det finns inte någon etablerad praxis i fråga om kränkningers ersättning vid gruppvåldtäkter (jfr Göta hovrättsdom den 2 juli 2012 i mål B 1332-12). Vid en genomgång av brottsoffermyndighetens praxis finner tingsrätten att ersättningen för kränkning bör sättas till 125 000 kr. Det yrkade beloppet, 15 000 kr, för sveda och värk är i enlighet med praxis och ska dömas ut. Enligt bestämmelsen i 6 kap. 3 § skadeståndslagen ska, då två eller flera ska ersätta samma skada, dessa svara solidariskt för skadeståndet, i den mån ej annat följer av att begränsning gäller i den skadeståndsskyldighet som åvilar någon av dem. Den skada som de tilltalade ska ersätta är den totala kränkning, sveda och värk och drabbade målsäganden på grund av övergreppen som skedde i Daniels lägenhet natten den 29 september 2013. Det är i skadeståndsrättsligt hänseende fråga om samma skada trots att gärningsmännen döms var och en för sig för egenhändiga brott. Skadeståndet ska alltså Daniel, Goitom, Fredy och Robel förpliktas att solidariskt utge till målsäganden.

Övrigt

Daniel, Goitom, Fredy och Robel ska utge lagstadgad ersättning till brottsofferfonden. Försvaren och målsägandebiträdet ska tillerkännas yrkad ersättning. Kostnaden för den ska med hänsyn till de tilltalades ekonomiska situationer stanna på staten.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 400)

Den som vill överklaga domen kan göra det senast den 7 november 2014.

Överklagandet ska vara ställt till Hovrätten för Övre Norrland men ska ges in till tingsrätten.

För tingsrättens räkning,

Carin Lewini

Avräkningsunderlag bifogas.

**Underlaget avser**

Person-/samordningsnummer/födelseid 19950215-7150	Datum för dom/beslut 2014-10-17
Efternamn Embaye	Förnamn ROBEL Ghidey

Ovan angiven person har under en sammanhängande tid av minst 24 timmar varit frihetsberövad som anhållen, häktad eller på något annat sådant sätt som avses i 19 a § lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m. eller 10 a § lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård under nedan angivna tider.

Frihetsberövad**Frihetsberövandet hävt/upphört/avbrutet**

2013-09-29	2013-10-01
------------	------------

Särskild anteckning

- Kriminalvården har lämnat domstolen en underrättelse om att det finns uppgifter hos Kriminalvården som är av betydelse för avräkning (8 § förordningen (1974:286) om beräkning av strafftid m.m.).

Särskild upplysning till Kriminalvården m.fl. myndigheter

- Det finns tidigare meddelad dom, beslut eller avräkningsunderlag enligt 12 a § strafföreläggandekungörelsen (1970:60) som innehåller uppgift om frihetsberövande som har betydelse för avräkning (3 § 4 förordningen (1990:893) om underrättelse om dom i vissa brottmål, m.m.).

Underskrift

**SKELLEFTEÅ TINGSRÄTT AVRÄKNINGSUNDERLAG**

Rotel 4

2014-10-17

Skellefteå

Mål nr: B 1059-13

Underlaget avser

Person-/samordningsnummer/födelseid 19950520-1914	Datum för dom/beslut 2014-10-17
Efternamn Jafari	Förnamn DANIEL Hossein

Ovan angiven person har under en sammanhängande tid av minst 24 timmar varit frihetsberövad som anhållen, häktad eller på något annat sådant sätt som avses i 19 a § lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m. eller 10 a § lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård under nedan angivna tider.

Frihetsberövad**Frihetsberövandet hävt/uppört/avbrutet**

2013-09-29	2013-10-01
------------	------------

Särskild anteckning

- Kriminalvården har lämnat domstolen en underrättelse om att det finns uppgifter hos Kriminalvården som är av betydelse för avräkning (8 § förordningen (1974:286) om beräkning av strafftid m.m.).

Särskild upplysning till Kriminalvården m.fl. myndigheter

- Det finns tidigare meddelad dom, beslut eller avräkningsunderlag enligt 12 a § strafföreläggandekungörelsen (1970:60) som innehåller uppgift om frihetsberövande som har betydelse för avräkning (3 § 4 förordningen (1990:893) om underrättelse om dom i vissa brottmål, m.m.).

Underskrift

**SKELLEFTEÅ TINGSRÄTT AVRÄKNINGSUNDERLAG**

Rotel 4

2014-10-17

Skellefteå

Mål nr: B 1059-13

Underlaget avser

Person-/samordningsnummer/födelseid 19960514-6290	Datum för dom/beslut 2014-10-17
Efternamn Muluberhan	Förnamn GOITOM Meharena

Ovan angiven person har under en sammanhängande tid av minst 24 timmar varit frihetsberövad som anhållen, häktad eller på något annat sådant sätt som avses i 19 a § lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m. eller 10 a § lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård under nedan angivna tider.

Frihetsberövad**Frihetsberövandet hävt/uppört/avbrutet**

2013-09-29	2013-10-01
------------	------------

Särskild anteckning

- Kriminalvården har lämnat domstolen en underrättelse om att det finns uppgifter hos Kriminalvården som är av betydelse för avräkning (8 § förordningen (1974:286) om beräkning av strafftid m.m.).

Särskild upplysning till Kriminalvården m.fl. myndigheter

- Det finns tidigare meddelad dom, beslut eller avräkningsunderlag enligt 12 a § strafföreläggandekungörelsen (1970:60) som innehåller uppgift om frihetsberövande som har betydelse för avräkning (3 § 4 förordningen (1990:893) om underrättelse om dom i vissa brottmål, m.m.).

Underskrift

**SKELLEFTEÅ TINGSRÄTT AVRÄKNINGSUNDERLAG**

Rotel 4

2014-10-17

Skellefteå

Mål nr: B 1059-13

Underlaget avser

Person-/samordningsnummer/födelseid 19961215-8213	Datum för dom/beslut 2014-10-17
Efternamn Ortiz Camacho	Förnamn FREDY Dario

Ovan angiven person har under en sammanhängande tid av minst 24 timmar varit frihetsberövad som anhållen, häktad eller på något annat sådant sätt som avses i 19 a § lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m. eller 10 a § lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård under nedan angivna tider.

Frihetsberövad**Frihetsberövandet hävt/uppört/avbrutet**

2013-09-29	2013-10-01
------------	------------

Särskild anteckning

- Kriminalvården har lämnat domstolen en underrättelse om att det finns uppgifter hos Kriminalvården som är av betydelse för avräkning (8 § förordningen (1974:286) om beräkning av strafftid m.m.).

Särskild upplysning till Kriminalvården m.fl. myndigheter

- Det finns tidigare meddelad dom, beslut eller avräkningsunderlag enligt 12 a § strafföreläggandekungörelsen (1970:60) som innehåller uppgift om frihetsberövande som har betydelse för avräkning (3 § 4 förordningen (1990:893) om underrättelse om dom i vissa brottmål, m.m.).

Underskrift